

Na temelju članka 38. i članka 91. Statuta Ekonomskog fakulteta u Splitu, Fakultetsko vijeće Ekonomskog fakulteta u Splitu, na svojoj 39. sjednici održanoj dana 07. srpnja 2026. godine, sukladno odredbama Uredbe (EU) 2024/1689 (Akt o umjetnoj inteligenciji) te Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR) donijelo je

POLITIKU KORIŠTENJA ALATA UMJETNE INTELIGENCIJE NA EKONOMSKOM FAKULTETU U SPLITU

I UVOD

Umjetna inteligencija (dalje: UI) u smislu ove Politike korištenja alata umjetne inteligencije na Ekonomskom fakultetu u Splitu (dalje: Politika) predstavlja strojni sustav dizajniran za rad s promjenjivim razinama autonomije i koji nakon uvođenja može pokazati prilagodljivost te koji, za eksplicitne ili implicitne ciljeve, iz ulaznih vrijednosti zaključuje kako generirati izlazne vrijednosti kao što su predviđanja, sadržaji, preporuke ili odluke koji mogu utjecati na fizička ili virtualna okruženja.

Generativna UI, predstavlja vrstu umjetne inteligencije koja automatski stvara nove sadržaje, uključujući tekst, slike, zvuk, video, programski kod i druge oblike digitalnog sadržaja.

Alati UI su softverski sustavi i aplikacije koji koriste tehnologije UI za automatiziranu analizu, generiranje obradu ili interpretaciju sadržaja i podataka, uključujući, ali ne ograničavajući se na generativne alate, sustave temeljene na jezičnim modelima, te druge alate za obradu i generiranje jezika, slike, zvuka i drugih vrsta podataka.

Nastavnik, u smislu ove Politike, je nastavnik, suradnik ili vanjski suradnik koji na Fakultetu izvodi nastavu na prijediplomskim, diplomskim i/ili poslijediplomskim studijima Fakulteta, neovisno o tome ima li s Fakultetom zaključen ugovor o radu.

Nenastavno osoblje, u smislu ove Politike, jesu radnici Fakulteta koji obavljaju stručne, administrativne i druge potporne poslove na Fakultetu.

Student, u smislu ove Politike, je student prijediplomskog, diplomskog ili poslijediplomskog studija Fakulteta, a odredbe ove Politike odnose se i na polaznike programa cjeloživotnog obrazovanja Fakulteta.

Istraživač, u smislu ove Politike, je nastavnik, suradnik, poslijedoktorand, doktorand ili druga osoba koja na Fakultetu sudjeluje u istraživačkom radu.

Značajan doprinos alata UI, u smislu ove Politike, ne postoji kada je UI korišten isključivo za: automatski prijevod teksta, ispravak pravopisnih, gramatičkih ili stilskih pogrešaka, ili standardne filtre za obradu slike. Značajan doprinos alata UI postoji kada je UI korišten za: izravno generiranje tekstualnog sadržaja, izradu sažetka korpusa teksta, ili generiranje grafičkog ili multimedijskog sadržaja na temelju upita, kao i u drugim slučajevima generiranja, preoblikovanja ili bitnog proširenja sadržaja, ideja, strukture, programskog kôda ili zaključaka koji čine dio predanog rada.

Ekonomski fakultet u Splitu (dalje: Fakultet) prepoznaje važnost UI i njegovih alata u unapređenju obrazovanja, istraživačkog rada, kao i unapređenju stručnih i administrativnih procesa te potiče njihovo odgovorno korištenje, uz istovremeno prepoznavanje nužnosti postavljanja okvira njegovog djelovanja na Fakultetu.

Fakultet prepoznaje da UI ne predstavlja samo tehnički alat, nego tehnologiju koja može mijenjati načine učenja, istraživanja, rada i donošenja odluka.

Fakultet pritom polazi od načela da korištenje alata UI treba podupirati razvoj samostalnog i kritičkog promišljanja korisnika. Alati UI ne smiju služiti pasivnom preuzimanju zaključaka, zamjeni stručne prosudbe ili izbjegavanju kognitivnog napora nužnog za ostvarivanje ishoda učenja, znanstvenog rada i profesionalne odgovornosti.

II OPĆE ODREDBE

Predmet i cilj

Politika utvrđuje okvir za zakonito, etično i odgovorno korištenje alata UI u nastavnim, obrazovanim, istraživačkim i administrativnim aktivnostima na Fakultetu.

Ciljevi Politike su:

- poticanje etički prihvatljive primjene UI radi unapređenja kvalitete rada i učenja
- očuvanje akademskog integriteta uz osiguranje ljudskog nadzora nad korištenjem UI
- zaštita prava i interesa svih dionika, s posebnim naglaskom na zaštitu privatnosti i intelektualnog vlasništva; korisnici se upozoravaju da unošenje neobjavljenih nastavnih materijala, ispitnih pitanja ili istraživačkih nacрта u javno dostupne alate UI može rezultirati njihovom pohranom ili korištenjem za daljnje treniranje tih alata
- osiguravanje usklađenosti s važećim nacionalnim i europskim zakonodavstvom.

Područje primjene

Politika se odnosi na sve radnike Fakulteta, studente i polaznike, vanjske suradnike te druge osobe koje putem i u okviru Fakulteta koriste alate UI u nastavne, obrazovne, istraživačke, stručne te administrativne svrhe.

III KORIŠTENJE ALATA UI NA FAKULTETU

III 1. KORIŠTENJE ALATA UI U NASTAVI

Svrha korištenja UI u nastavi

Alati UI na Fakultetu se smiju koristiti u nastavi radi unapređenja kvalitete poučavanja, razvoja digitalnih kompetencija te poticanja kritičkog mišljenja studenata.

Primjerenim korištenjem alata UI smatra se korištenje koje podupire procese učenja, osobito kroz:

- poticanje razumijevanja nastavnih sadržaja i istraživanje alternativnih pristupa rješavanju problema

- korištenje UI sustava kao „kognitivnih sugovornika“ koji kroz dijalog vode studenta do rješenja, umjesto izravnog generiranja odgovora
- razvoj refleksije i metakognicije, uključujući promišljanje vlastitog rada, postupaka i donesenih odluka
- prilagodbu (personalizaciju) procesa učenja individualnim potrebama i predznanju studenta uz zadržavanje standarda ishoda učenja
- učinkovitiju organizaciju i strukturiranje učenja, omogućujući svladavanje većeg opsega gradiva uz očuvanje dubinskog razumijevanja
- pružanje povratnih informacija i podrške učenju, uz zadržavanje aktivne uloge studenta u procesu razmišljanja i odlučivanja.

Neprimjerenim korištenjem alata UI smatra se svako korištenje koje narušava suštinu i integritet obrazovnog procesa, osobito ono koje zamjenjuje ili bitno umanjuje kognitivni napor, akademsku odgovornost i samostalni rad studenta i nastavnika.

Uloga nastavnika

1. Nastavnici smiju primjenjivati alate UI u vrednovanju provjera znanja i studentskih radova kroz:

- automatsko ocjenjivanje objektivnih pitanja (npr. višestruki izbor, točno/netočno, kratki odgovori).
- preliminarna evaluacija programskih zadataka kada UI može procijeniti ispravnost sintakse i strukture koda, ali ne konceptualno razumijevanje i logiku rješenja.
- rezultati automatskog ocjenjivanja i preliminarne evaluacije podliježu pregledu i potvrdi nastavnika prije unosa konačne ocjene ili povratne informacije studentu; automatizirano donošenje ocjena isključivo na temelju alata UI, bez takve provjere, nije dopušteno.

2. Nastavnici kao nositelji obrazovnog procesa zadržavaju punu profesionalnu autonomiju i odgovornost za pedagoško oblikovanje nastave, vrednovanje i nadzor nad korištenjem alata UI.

Nastavnik smije studentima odrediti ograničenja korištenja UI u okviru pojedinog kolegija uz jasno obrazloženje, u okviru samostalnog rada studenata, na ispitima ili provjerama znanja, ako je to nužno za ostvarivanje ishoda učenja.

Posebne upute za korištenje alata UI u procesu učenja nastavnici mogu dati kao dio izvedbenog plana i programa kolegija ili kao dio pisanih smjernica provjera znanja, na temelju jedinstvenih karakteristika kolegija.

Preporučuje se studente upoznati s pravilima korištenja alata UI na početku kolegija.

Pravednost i dostupnost

Nastavnici ne smiju zahtijevati od studenata korištenje komercijalnih alata UI koji podrazumijevaju dodatne troškove, osim ako je financiranje tih alata osigurano.

Informiranje i transparentnost

Studenti trebaju biti pravodobno informirani:

- o načinu korištenja UI u nastavi, vrednovanju i nastavnim materijalima, uključujući preporuke, pravila i ograničenja korištenja alata UI definirana u izvedbenom planu kolegija
- o zabrani dijeljenja osobnih i osjetljivih podataka, kao i zaštićenih podataka alatima UI
- o zaštiti intelektualnog vlasništva.

Provjera korištenja alata UI

U svrhu provjere originalnosti studentskog rada i ispravnog korištenja alata UI nastavnici smiju koristiti odgovarajuće alate.

Kao dokaz transparentnosti i vlastitog rada, nastavnik može od studenta zatražiti prilaganje dokaza, uz transparentno navođenje korištenja alata UI (navođenje naziva alata, svrhe korištenja npr. generiranje ideja, lektura, pisanje koda) te jasnu naznaku dijelova rada nastalih uz pomoć UI.

Nastavnik ima pravo u bilo kojem trenutku zatražiti od studenta usmeno objašnjenje ili demonstraciju postupka nastanka studentskog rada. Ako student ne može obrazložiti ključne koncepte, metodologiju i/ili sadržaj takvog rada, smatrat će se da nije samostalno ovladao gradivom, neovisno o tome je li korištenje UI alata bilo transparentno navedeno te će protiv njega biti pokrenut stegovni postupak.

Tijekom ocjene i obrane rada u kojem sudjeluje stručno povjerenstvo, stručno povjerenstvo može zatražiti od studenta usmeno objašnjenje bilo kojega dijela rada, a posebno primijenjenih metoda, relevantnih činjenica i apstrakcija te zaključaka. Ako student ne može obrazložiti ključne koncepte, metodologiju i/ili sadržaj rada, nastavnik odnosno stručno povjerenstvo to uzima u obzir prilikom vrednovanja rada. Ako je korištenje UI alata bilo transparentno i u skladu s ovom Politikom navedeno, nemogućnost usmenog obrazloženja sama po sebi ne predstavlja osnovu za pokretanje stegovnog postupka, već se vrednuje kroz ocjenu rada. Stegovni postupak pokreće se kada postoji osnovana sumnja na nedopušteno korištenje UI, neovisno o ishodu usmenog ispitivanja.

3. Nastavnici smiju koristiti alate UI pri izradi nastavnih materijala, uz obvezu provjere njihove točnosti, primjerenosti i usklađenosti s ishodima učenja. Ako je doprinos UI značajan, treba biti primjereno naznačen.

Odgovornost provjere istinitosti i točnosti isključivo je na nastavniku kao korisniku alata UI, a ne na samom alatu UI.

U slučaju otkrivanja plagiranja od strane nastavnika, primjenjuju se odredbe posebnih akata Fakulteta o utvrđivanju odgovornosti.

III 2. KORIŠTENJE ALATA UI U OBRAZOVNOM PROCESU STUDENATA

Studenti smiju koristiti alate UI kao podršku u učenju i rješavanju zadataka, s posebnim naglaskom na izradu studentskih radova, i to:

- za jezičnu pomoć (provjera gramatike i pravopisa, dorada stila u vidu restrukturiranja rečenica i poboljšanja izražavanja)
- kao pomoć u razradi ideja i strukture rada
- kao pomoć u prevođenju teksta
- za pretraživanje izvora informacija (UI se može koristiti kao pomoćni alat pri pronalaženju i pretraživanju izvora informacija, uz obvezu provjere njihove vjerodostojnosti)
- za stilsku obradu teksta i tehničku podršku pri izradi rada, a sve u skladu s izvedbenim planom kolegija te uputama nastavnika.

Transparentnost korištenja

Studenti su dužni u svojim radovima navesti korištenje alata UI kada je njihov doprinos sadržaju značajan. Navod treba sadržavati naziv alata i opis načina korištenja, odnosno na koji

je način korištenje UI pridonijelo radu, osobni osvrt na sadržaj generiran s pomoću UI te detaljan zapis unesenih upita i interakcija.

U studentskim radovima UI ne smije biti naveden kao autor. Prepravljanje ili parafraziranje izvora uz pomoć UI, a bez pravilnog navođenja izvora, smatra se plagijatom.

Studenti su prilikom korištenja alata UI dužni:

- alate UI koristiti na način kako je definirano u izvedbenom planu kolegija, odnosno u skladu s uputama nastavnika
- provjeriti istinitost informacija dobivenih pomoću alata UI, prije svega pronalaženjem izvornog teksta. Odgovornost provjere istinitosti i točnosti isključivo je na studentu kao korisniku alata UI, a ne na samom alatu UI.
- pridržavati se uputa o zabrani dijeljenja osobnih i osjetljivih podataka, kao i zaštićenih podataka
- pridržavati se uputa o zaštiti intelektualnog vlasništva.

Nije dopušteno korištenje UI:

- predavanje sadržaja generiranog pomoću UI kao isključivo vlastitog rada bez navođenja korištenja alata UI u radovima kada je njihov doprinos sadržaju značajan
- korištenje UI suprotno uputama nastavnika,
- prikriivanje ili manipuliranje izvorima uz pomoć UI
- plagiranje, parafraziranje ili preoblikovanje sadržaja pomoću UI bez pravilnog navođenja izvora.

U slučaju otkrivanja plagiranja od strane studenata, primjenjuju se odredbe posebnih akata Fakulteta o utvrđivanju odgovornosti.

III 3. KORIŠTENJE ALATA UI U ISTRAŽIVAČKOM RADU

Korištenje alata UI u analizi podataka i razvoju znanstvenih metoda istraživanja

Alati UI mogu znatno olakšati analizu podataka i razvoj novih ideja ili znanstvenih metoda.

Istraživači snose punu odgovornost za interpretaciju dobivenih rezultata i donošenje zaključaka.

Alati UI ne mogu zamijeniti ljudsku stručnost i kritičko promišljanje.

Dopušteno je korištenje alata UI u istraživanju, na način:

- za pronalaženje obrazaca i analiza podataka, kao i predviđanje trendova
- kao pomoć pri pronalaženju potencijalnih istraživačkih pitanja ili usmjeravanje daljnjih eksperimenata
- kao pomoć pri izradi programske podrške tijekom znanstvenoistraživačkog rada
- za ubrzavanje pronalaženja relevantnih izvora, uz obvezu istraživača da provjeri vjerodostojnost i točnost pronađenih rezultata.

Preporučuje se kontinuirano praćenje razvoja tehnologija UI, uključujući nove alate i protokole, kako bi se osigurala relevantnost i učinkovitost istraživačkih procesa.

Korištenje alata UI pri pripremi i pisanju znanstvenih radova

Alati UI smiju biti korišteni u svrhu pripreme i pisanja znanstvenih radova, ali istraživači pritom moraju provesti kritičku procjenu i autorsku doradu sadržaja generiranog uz pomoć alata UI prije uključivanja u rad. Alat UI ne može biti naveden kao suautor znanstvenog rada.

Dopušteno je korištenje alata UI u pripremi i pisanju znanstvenih radova, na način:

- za lektoriranje, provjera gramatike, poboljšanje stila te prevođenje teksta
- za razradu ideja, izradu nacрта te razmatranje različitih pristupa za rješavanje istraživačkog problema
- za izradu ili izmjenu slika, tablica, grafova i multimedijских materijala ako su ispoštovani zahtjevi zaštite autorskih prava i privatnosti te uz jasno navođenje da je materijal djelomično ili u cijelosti generiran s pomoću UI.

Pri korištenju podataka posebno osjetljivoga ili povjerljivoga karaktera (npr. osobni, zdravstveni ili poslovni podatci), istraživači su obvezni poštovati sve važeće propise o zaštiti podataka te osigurati da korištenje UI ne narušava privatnost ili sigurnost ispitanika.

Preporučuje se kontinuirano praćenje razvoja tehnologija UI, uključujući nove alate i protokole, kako bi se osigurala relevantnost i učinkovitost istraživačkih procesa.

Transparentnost i navođenje korištenja UI

U svim znanstvenim radovima, projektima ili drugim oblicima diseminacije rezultata istraživanja u kojima je korišten UI potrebno je jasno naznačiti koji je alat UI korišten i na koji način.

Istraživač-autor je jedini odgovoran za konačni sadržaj, zaključke i stavove iznesene u radu, čak i kad se djelomično temelje na rezultatima koje je generirao UI.

Istraživači su obvezni provjeriti jesu li materijali generirani alatima UI u skladu s pravilima izdavača, financijera projekta te Fakulteta, a prije javne objave ili diseminacije

III 4. KORIŠTENJE ALATA UI U ADMINISTRATIVNOM RADU

Korištenje alata UI može olakšati administrativne poslove svih radnika Fakulteta.

Preporučuje se istaknuti koji su alati u administrativnom radu korišteni i na koji način.

Zbog mogućih pogrešaka pri obradi ili izvođenju zaključaka, svaki rezultat obrade ili odluka donesena korištenjem alata UI moraju biti podvrgnuti nadzoru odgovorne osobe, tj. radnika Fakulteta koji sudjeluje u procesu.

Pri korištenju podataka posebno osjetljivoga ili povjerljivoga karaktera (npr. osobni ili poslovni podatci) nužno je poštovati važeće propise o zaštiti podataka te osigurati da korištenje UI ne narušava privatnost ili sigurnost osoba čiji su podatci u pitanju.

Radnici koji koriste alate UI u administrativnom radu odgovorni su za točnost, zakonitost i primjerenost izrađenih dokumenata i odluka.

Korištenje UI ne oslobađa radnike od profesionalne odgovornosti.

IV SIGURNOST I ZAŠTITA PODATAKA U KORIŠTENJU UMJETNE INTELIGENCIJE

Svi korisnici alata UI dužni su osigurati zaštitu osobnih, povjerljivih i osjetljivih podataka u skladu s važećim propisima i internim aktima Fakulteta.

Sigurnost alata UI

Alati UI smiju biti korišteni samo ako njihova primjena ne ugrožava informacijsku sigurnost, zaštitu podataka i zakonite interese Fakulteta, radnika Fakulteta i studenata.

Korištenje alata UI za obradu osobnih, povjerljivih i/ili osjetljivih podataka dopušteno je isključivo ako su ispunjeni uvjeti propisani važećim pravilima o zaštiti podataka i informacijskoj sigurnosti.

Radi smanjenja rizika za privatnost i zaštitu podataka, preporučuje se korištenje alata UI nad kojima Fakultet ili korisnik ima odgovarajuću razinu kontrole nad obradom, pohranom i tijekom podataka, osobito u aktivnostima koje uključuju osjetljive i/ili povjerljive informacije.

Zabrana neprimjerene obrade podataka

Zabranjeno je koristiti alate UI:

- za obradu osjetljivih/povjerljivih podataka bez pravne osnove
- za masovni nadzor ili profiliranje
- u svrhu manipulativnih i zavaravajućih tehnika
- za iskorištavanje slabosti određene osobe ili skupine
- za prepoznavanje emocija na radnom mjestu i obrazovanju
- za automatsko donošenje odluka bez ljudskog nadzora u slučajevima koji utječu na prava pojedinaca.

Upravljanje rizicima

Korisnici UI su dužni procjenjivati potencijalne rizike povezane s korištenjem UI. U slučaju da ih uoče, o njima obavještavaju tajnika Fakulteta.

Fakultet je dužan poduzimati potrebne mjere za njihovo smanjenje.

V DETEKCIJA, NADZOR I AKADEMSKI INTEGRITET

Korištenje alata za detekciju UI sadržaja

Alati za detekciju sadržaja generiranog UI mogu se koristiti kao pomoćno sredstvo u procjeni akademske čestitosti, ali rezultati takvih alata ne mogu biti jedini dokaz nepravilnosti.

Postupanje u slučaju sumnje

U slučaju sumnje na neprimjereno korištenje UI odgovorna osoba, tj. radnik Fakulteta koji sudjeluje u procesu, ima pravo zatražiti od studenta ili polaznika, odnosno kolege radnika Fakulteta dodatna pojašnjenja o načinu izrade rada, odnosno sadržaja.

Student, odnosno radnik Fakulteta dužan je surađivati u postupku provjere.

Zaštita prava korisnika

Postupci provjere primjerenosti korištenja UI trebaju se provoditi na način koji osigurava poštivanje dostojanstva, privatnosti i prava svih uključenih osoba, u skladu s važećim internim aktima i procedurama Fakulteta.

VI RAZVOJ KOMPETENCIJA ZA KORIŠTENJE UI

Razvoj UI pismenosti

Fakultet potiče razvoj digitalne i UI pismenosti studenata, nastavnika i ostalih radnika Fakulteta radi odgovornog, sigurnog i učinkovitog korištenja alata UI te razvoja inovativnih obrazovnih, istraživačkih i profesionalnih praksi.

Podrška korisnicima

Fakultet osigurava, u skladu s organizacijskim mogućnostima, dostupnost osnovnih informacija i podrške korisnicima, vezano uz odgovornu, sigurnu i učinkovitu primjenu alata UI.

Provedbu ove Politike prate redovite aktivnosti Fakulteta, sukladno mogućnostima.

Revizija i ažuriranje

Nositelj provedbe Politike je Uprava Fakulteta.

Politika može biti revidirana prema potrebi, radi usklađivanja s razvojem tehnologije, promjenama zakonodavnog okvira i praksom u visokom obrazovanju i znanosti, a najkasnije svake dvije godine od donošenja/revidiranja.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Ova Politika stupa na snagu osmoga dana od dana objave na mrežnim stranicama Fakulteta.

PREDSJEDAVAJUĆI:

Izv. prof. dr. sc. Željko Mateljak